

Χρυσός, Ασήμι, Πλατίνα: Στρατηγικά Οικονομικά Όπλα σε Γεωπολιτικό Περιβάλλον Κινούμενης Αμμου

Το 2025 αναδείχτηκε σε χρονιά ορόσημο στις αγορές των πολύτιμων μετάλλων. Από τον Ιανουάριο, οι τιμές του χρυσού, του ασημιού και της πλατίνας αυξήθηκαν κατά περίπου 60%, 75% και 80% αντίστοιχα, φτάνοντας σε πρωτοφανή υψηλά επίπεδα. Αυτό έρχεται να προστεθεί στην τετραπλάσια αύξηση της τιμής του χρυσού, στην τριπλάσια αύξηση της τιμής του ασημιού και στη διπλάσια αύξηση της τιμής της πλατίνας κατά την τελευταία δεκαετία.

Η τιμή του χρυσού ξεπέρασε τα 4.000 δολάρια ανά ουγγιά στις αρχές Οκτωβρίου του 2025 φτάνοντας στο ιστορικό υψηλό των 4.381 δολαρίων, αν και στη συνέχεια υποχώρησε λόγω της ρευστοποίησης κερδών κατά το δεύτερο ήμισυ του ίδιου μήνα. Ωστόσο, η πρόσφατη ακολουθία τιμών ρεκόρ ενίσχυσε ακόμα περισσότερο την θέση του ως το πλέον πολύτιμο περιουσιακό στοιχείο στον κόσμο, με τρέχουσα κεφαλαιοποίηση αγοράς περίπου 28 τρισεκατομμυρίων δολαρίων.

Αυτή η κατάσταση τοποθετεί το μέταλλο πολύ πιο μπροστά και από την κορυφαία εταιρεία της παγκόσμιας οικονομίας, και το δεύτερο πιο πολύτιμο μεμονωμένο περιουσιακό στοιχείο, την αμερικανική πολυεθνική Nvidia, με κεφαλαιοποίηση αγοράς περίπου 4,5 τρισεκατομμυρίων δολαρίων, για να μην αναφέρουμε το πιο δημοφιλές κρυπτονόμισμα, το Bitcoin, με 2,5 τρισεκατομμύρια δολάρια. Ακόμη και το ασήμι κατατάσσεται ως το έκτο πιο πολύτιμο μεμονωμένο περιουσιακό στοιχείο στον κόσμο, με 2,7 τρισεκατομμύρια δολάρια.

Αναμφισβήτητα, τα παραδοσιακά χρηματοοικονομικά πλαίσια αποτίμησης των περιουσιακών στοιχείων απεδείχθησαν ανεπαρκή για να εξηγήσουν την άνοδο των τιμών των πολύτιμων μετάλλων μέσα στο 2025, μετά από μια σταθερή αλλά αμείωτη αύξηση των τιμών από την κατάργηση του χρυσού κανόνα το 1971, όταν οι τιμές ήταν καθορισμένες στα 35 δολάρια ανά ουγγιά.

Ενώ οι συμβατικοί οικονομικοί παράγοντες, όπως ο πληθωρισμός και τα επιτόκια, εξακολουθούν να είναι σημαντικοί για την εξήγηση ορισμένων από τις πρόσφατες θεαματικές αυξήσεις των τιμών των πολύτιμων μετάλλων, εντούτοις η επιρροή τους γίνεται όλο και πιο αλληλένδετη με ένα σύνθετο μείγμα γεωπολιτικών παραγόντων. Το γεγονός αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί από την παρακμή της μονοπολικής αμερικανικής ηγεμονίας και της οικονομικής και θεσμικής σταθερότητας που αντιπροσώπευε, σε αντίθεση με την πιο αμφιλεγόμενη και πολιτικά ασταθή άνοδο μιας πολυπολικής παγκόσμιας τάξης, που επιδεινώθηκε κατά τη δεύτερη θητεία του προέδρου των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ.

Σε αυτό το εξελισσόμενο πολυπολικό περιβάλλον, ο χρυσός, το ασήμι και η πλατίνα έχουν ξεπεράσει τους παραδοσιακούς τους ρόλους ως μέσα αντιστάθμισης έναντι του πληθωρισμού και της οικονομικής αβεβαιότητας. Αυτά τα πολύτιμα μέταλλα έχουν αποκτήσει μια νέα γεωπολιτική σημασία ως ασφαλή καταφύγια σε μια εποχή αυξημένης αστάθειας σε σχέση με τα ζητήματα εθνικής ασφάλειας και ως άγκυρες εν μέσω των αυξανόμενων κινδύνων για τα εθνικά νομίσματα και τις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Σε αντίθεση με άλλα περιουσιακά στοιχεία ασφαλούς καταφυγίου, όπως τα κρατικά ομόλογα, τα οποία όμως ενέχουν κίνδυνο αντισυμβαλλομένου, ή τα νομίσματα που μπορούν να τυπωθούν κατά βούληση, η αξία του χρυσού και άλλων πολύτιμων μετάλλων δεν εξαρτάται από τις ιδιοτελείς πολιτικές οποιασδήποτε χώρας.

Κατά συνέπεια, ο πιο σημαντικός παράγοντας για τις αγορές πολύτιμων μετάλλων μέχρι στιγμής ήταν η επιταχυνόμενη και συντονισμένη κίνηση, κυρίως από μη δυτικές κεντρικές τράπεζες αλλά και από τράπεζες ορισμένων δυτικών χωρών, για να απομακρυνθούν ή καλύτερα να απεξαρτηθούν από το δολάριο και άλλα σημαντικά δυτικά νομίσματα αυξάνοντας τα αποθέματά τους σε χρυσό, ασήμι και πλατίνα.

Αυτή η τάση έχει οξυνθεί από τις εντεινόμενες ανησυχίες των ιδιωτών επενδυτών για την αυξανόμενη έλλειψη παγκόσμιας ρευστότητας. Αυτό έχει τροφοδοτήσει τη ζήτησή τους για αμοιβαία κεφάλαια βασισμένα σε χρυσό και ασήμι, σε τέτοιο βαθμό που αρκετοί

χρηματοοικονομικοί οίκοι αναγκάστηκαν να αναστείλουν τις εισροές στα επενδυτικά τους προγράμματα σε πολύτιμα μέταλλα.

Ως εκ τούτου, οι κεντρικές τράπεζες έχουν αναδειχθεί σε σημαντικούς παράγοντες αυτής της τάσης. Από το 2025, ορισμένοι από τους πιο σημαντικούς στρατηγικούς διαχειριστές συναλλαγματικών διαθέσιμων έχουν εντείνει τη συσσώρευση χρυσού ως μέρος των συνειδητών προσπαθειών διαφοροποίησης και αποδολαριοποίησης.

Λόγω των γεωπολιτικών εξελίξεων και της σταδιακής αποδολαριοποίησης, οι κεντρικές τράπεζες των χωρών της λεγόμενης *Παγκόσμιας Πλειοψηφίας* αυξάνουν τα αποθέματά τους σε χρυσό, μειώνοντας παράλληλα τις τοποθετήσεις τους σε δολαριακά περιουσιακά στοιχεία.

Η συμπεριφορά αυτή δεν απορρέει μόνο από συμβατικές πρακτικές διαχείρισης κινδύνου χαρτοφυλακίου, αλλά και από γεωπολιτικούς υπολογισμούς. Ο συμβολικός και διαρθρωτικός ρόλος του χρυσού στους ισολογισμούς των κρατών αναβαθμίζει τη σημασία του πέραν εκείνης ενός απλού εμπορεύματος. Τέτοιες αγορές αντιδρούν λιγότερο στις βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις των τιμών και βασίζονται περισσότερο στην μακροπρόθεσμη ασφάλεια των συναλλαγματικών αποθεμάτων.

Η επιμονή της Δύσης να χρησιμοποιεί τα νομίσματά της ως εργαλεία άσκησης εξωτερικής πολιτικής μέσω κυρώσεων και εμπάργκο έχει ενσπείρει ένα βαθύ φόβο στις μη δυτικές χώρες, με αποτέλεσμα τα τεράστια αποθέματα σε δολάρια να αντιμετωπίζονται πλέον ως “στρατηγική ευπάθεια”.

Σε απάντηση, οι κεντρικές τράπεζες της ομάδας BRICS+, με επικεφαλής την Κίνα και τη Ρωσία, έχουν εισέλθει στην πιο επιθετική περίοδο συσσώρευσης χρυσού στη σύγχρονη ιστορία. Δεν πρόκειται απλώς για διαφοροποίηση χαρτοφυλακίου, αλλά για μια σκόπιμη στρατηγική στήριξης πιθανών νέων νομισματικών μηχανισμών.

Η έντονη φημολογία καθ’ όλη τη διάρκεια του 2025 γύρω από ένα σύστημα διακανονισμού εμπορικών συναλλαγών των BRICS+, το οποίο θα υποστηρίζεται και από τον χρυσό, εξηγεί εν μέρει τις στρατηγικές αγορές από μη δυτικές κεντρικές τράπεζες και ισχυρούς ιδιώτες επενδυτές.

Ένα σημαντικό αποτέλεσμα αυτής της ζήτησης πολύτιμων μετάλλων σε κρατικό επίπεδο είναι η δημιουργία ενός άτυπου κατώτατου ορίου τιμών που απορροφά και κατευθύνει τεράστιες ποσότητες χρυσού στα κρατικά θησαυροφυλάκια. Αυτό, με τη σειρά του, ενισχύει τον θεσμικό χαρακτήρα του χρυσού και των πολύτιμων μετάλλων γενικότερα, ως στρατηγικών περιουσιακών στοιχείων. Σε αυτή την τάση, καθοριστικό ρόλο έχει επίσης διαδραματίσει η αστάθεια της εμπορικής πολιτικής, ιδίως για πολύτιμα μέταλλα όπως το ασήμι και η πλατίνα των οποίων οι εφοδιαστικές αλυσίδες και η παραγωγή είναι περισσότερο παγκοσμιοποιημένες, αλλά και περισσότερο ευάλωτες.

Η επανενεργοποίηση επιθετικών δασμών από τις ΗΠΑ, ιδίως σε μέταλλα και πρώτες ύλες, έχει επιφέρει έναν άνευ προηγουμένου κατακερματισμό στα δίκτυα προμήθειας και οι χώρες που εξαρτώνται από τις εξαγωγικές ή εισαγωγικές ροές ενδιάμεσων προϊόντων ασημιού ή πλατίνας αντιμετωπίζουν πλέον αυξημένους δασμολογικούς κινδύνους, καθώς και αυξημένους κινδύνους που σχετίζονται με τις εφοδιαστικές αλυσίδες.

Καθώς οι εμπορικοί συνασπισμοί εδραιώνονται και οι δασμοί αυξάνονται, το κόστος και η πολυπλοκότητα της παγκόσμιας διακίνησης μετάλλων αυξάνονται. Αυτή η κατάσταση συμβάλλει περαιτέρω στις ανοδικές πιέσεις στις τιμές των πολύτιμων μετάλλων, ενώ ταυτόχρονα επιδεινώνει τη στενότητα της προσφοράς.

Το τελικό αποτέλεσμα είναι ότι τα κράτη συνδέουν έμμεσα την οικονομική τους ασφάλεια με τα αποθέματά τους σε κρίσιμα ή στρατηγικά προϊόντα, εκ των οποίων ο χρυσός, το ασήμι και η πλατίνα είναι τα πλέον περιζήτητα ως ουδέτερα μέσα ανταλλαγής και αξιόπιστα μέσα αποθήκευσης αξίας.

Στην πιο ακραία εκδοχή αυτής της τάσης βρίσκεται η Ρωσία, όπου ο χρυσός έχει καταστεί βασικό στοιχείο της χρηματοοικονομικής της άμυνας, υπό τη μορφή ενός ρευστού, καθολικά αποδεκτού περιουσιακού στοιχείου που υφίσταται εκτός του ελεγχόμενου από τη Δύση τραπεζικού συστήματος.

Εν κατακλείδι, ο χρυσός και τα άλλα πολύτιμα μέταλλα θεωρούνται ως το θεμέλιο μιας νέας παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής και πολυπολικής πολιτικής αρχιτεκτονικής από ένα συνεχώς διευρυνόμενο φάσμα κεντρικών τραπεζών και ιδιωτών επενδυτών. Αυτή η τάξη πραγμάτων

βασίζεται στη σύνδεση εθνικής και οικονομικής ασφάλειας με την κατοχή ενός διαφοροποιημένου συνόλου στρατηγικών προϊόντων τα οποία δεν ελέγχονται ούτε κυριαρχούνται από κανένα μεμονωμένο κράτος. Η τεράστια σημασία του χρυσού στην προάσπιση των εθνικών συμφερόντων έχει αναγνωρισθεί εδώ και δεκαετίες από νευραλγικά στρατηγικά κέντρα. Για παράδειγμα, ο Montagu Norman, πρώην Διοικητής της Τράπεζας της Αγγλίας και με καθοριστικό ρόλο στην ίδρυση της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών, θεωρούσε ότι ο χρυσός αποτελεί ένα ισχυρό προπύργιο ενάντια σε μορφές χρήματος εγγενώς επισφαλείς. Η πεποίθηση αυτή τον ώθησε να αποθηκεύσει τα αποθέματα χρυσού της Αγγλίας σε ένα φρούριο που κατασκευάστηκε ειδικά για το σκοπό αυτό. Επίσης, το μεγαλύτερο μέρος του αμερικανικού χρυσού φυλάσσεται στο θρυλικό Fort Knox του Κεντάκι, καθώς και στο West Point της Νέας Υόρκης. Το Fort Knox, συγκεκριμένα, είναι ένα κτίριο – οχυρό στην περιοχή μιας στρατιωτικής βάσης το οποίο διαθέτει προηγμένα συστήματα ασφαλείας, περιβάλλεται από ναρκοπέδια και ηλεκτροφόρο περίφραξη και φυλάσσεται από ειδική αστυνομική μονάδα, την Αστυνομία του Νομισματοκοπείου των Ηνωμένων Πολιτειών, εξοπλισμένη με βαρέα όπλα. Η φύλαξη των αποθεμάτων χρυσού των ΗΠΑ σε στρατιωτικές εγκαταστάσεις αποτελεί μια στρατηγική επιλογή που υπογραμμίζει τη σύνδεση του πολύτιμου μετάλλου με την εθνική ασφάλεια. Στην πραγματικότητα, η στρατιωτικοποιημένη προστασία του χρυσού επιβεβαιώνει ότι η Ουάσιγκτον αναγνωρίζει στον χρυσό τον ρόλο του ως το έσχατο καταφύγιο αξίας και ως ένα κρίσιμο γεωπολιτικό εργαλείο σε περίπτωση συστημικής κατάρρευσης των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών αγορών.

Στον τομέα του ασημιού, η πολιτική αστάθεια στις χώρες εξόρυξης έχει συμβάλει στην ένταση των γεωπολιτικών πιέσεων. Το Περού, ένας σημαντικός παραγωγός ασημιού, βίωσε το 2024 απεργίες εργαζομένων και κοινωνικές αναταραχές, γεγονός που περιόρισε την παραγωγή και ενέσπειρε νέους κινδύνους για τα επόμενα χρόνια.

Στην Κίνα, οι νέες ρυθμίσεις για αύξηση των δικαιωμάτων εκμετάλλευσης στην εξόρυξη έχουν προκαλέσει εντάσεις μεταξύ του ξένου κεφαλαίου και της κρατικής ρυθμιστικής αρχής, απειλώντας τις νέες επενδύσεις. Παράλληλα, η στροφή της Ρωσίας προς οικονομικούς συνασπισμούς απαλλαγμένους από άμεση δυτική επιρροή έχει διαταράξει τις παραδοσιακές διασυνδέσεις τιμών και τις οδούς εξαγωγών του ασημιού.

Επειδή μεγάλο μέρος του ασημιού αποτελεί υποπροϊόν της εξόρυξης βασικών μετάλλων, οι παραγωγοί διαθέτουν περιορισμένη ευελιξία στις προσπάθειές τους να αυξήσουν την παραγωγή για να καλύψουν τη ζήτηση σε ασήμι. Αυτές οι γεωπολιτικές, κανονιστικές και πρακτικές αντιξοότητες έχουν επιδεινώσει τα προβλήματα που σχετίζονται με την εκρηκτική άνοδο της βιομηχανικής ζήτησης του μετάλλου, γεγονός που με τη σειρά του οδηγεί σε ακόμα μεγαλύτερα ελλείμματα προσφοράς, σε απομείωση των αποθεμάτων και στην εμφάνιση νέων κερδοσκοπικών μηχανισμών.

Η άνοδος της πλατίνας αντιπροσωπεύει ίσως την πιο ενδιαφέρουσα τομή μεταξύ της γεωπολιτικής αστάθειας και της “βιομηχανικής αναζωπύρωσης”. Αυτό το μέταλλο, αν και επί σειρά ετών επισκιαζόταν από τον χρυσό και το παλλάδιο, το 2025 επανεμφανίστηκε δυναμικά και στις αρχές του 2026 οι τιμές πλατίνας κατέγραψαν ιστορικά υψηλά, ξεπερνώντας τα 2.400 δολάρια ανά ουγγιά. Η αβεβαιότητα που πηγάζει από τις διεθνείς εντάσεις και η στροφή σε “σκληρά περιουσιακά στοιχεία” τείνουν να ενισχύσουν ακόμα περισσότερο τον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών, αλλά και των ισχυρών επενδυτών, για τον έλεγχο των περιορισμένων ποσοτήτων πλατίνας.

Καθοριστικός υποβόσκων παράγοντας είναι η ευθραυστότητα και η αστάθεια της προσφοράς, ιδίως στη Νότια Αφρική η οποία κατέχει περίπου το 78% της παγκόσμιας παραγωγής πλατίνας. Η χώρα αντιμετωπίζει χρόνιους διαρθρωτικούς κινδύνους, με σημαντικότερους τις κυλιόμενες διακοπές ρεύματος, την γήρανση των υποδομών, την ελαστικότητα και ευθραυστότητα των ρυθμιστικών και κανονιστικών πλαισίων, τις εργασιακές εντάσεις και την επενδυτική στασιμότητα, γεγονός που καθιστά την τροφοδοσία της παγκόσμιας αγοράς ευάλωτη από τοπικές γεωπολιτικές ή οικονομικές διαταραχές. Παράλληλα, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η Κίνα έχει επαναταξινομήσει την πλατίνα ως στρατηγικό κρίσιμο μέταλλο, γεγονός που ενισχύει την μακροπρόθεσμη ζήτηση και οδηγεί σε επιθετική συσσώρευση αποθεμάτων, και ότι το Γεωλογικό Ινστιτούτο των ΗΠΑ (USGS) κατέταξε την πλατίνα στα κρίσιμα μέταλλα στα τέλη του 2025, προκαλώντας σοβαρές ανησυχίες για τον στρατηγικό

ανταγωνισμό και την ανάγκη για την δημιουργία εθνικών αποθεμάτων “πολεμικής οικονομίας”.

Ως εκ τούτου, στην γεωπολιτική σκακιέρα η πλατίνα έχει μετατραπεί σε ένα κρίσιμο “παιχνίδι σπανιότητας”, κυρίως λόγω του συνδυασμού ακραίας γεωγραφικής συγκέντρωσης, δομικών ελλειμμάτων στην προσφορά και του καθοριστικού της ρόλου στην πράσινη μετάβαση. Και βέβαια, καθώς οι επενδυτές ενσωματώνουν τον γεωεπιχειρησιακό κίνδυνο που ενυπάρχει στη βάση εφοδιασμού, η αντίληψη της πλατίνας ως “επένδυσης σπανιότητας” αρχίζει και κερδίζει συνεχώς έδαφος.

Μια άλλη διάσταση αφορά τη γεωπολιτική της ενεργειακής μετάβασης. Η παγκόσμια προσπάθεια για μηδενικές εκπομπές άνθρακα βρίσκεται αντιμέτωπη με την περιορισμένη προσφορά πολύτιμων μετάλλων δημιουργώντας ένα σοβαρό δομικό έλλειμμα. Το φαινόμενο αυτό έχει οξυνθεί από τα ανταγωνιζόμενα κράτη στην αρένα της πράσινης μετάβασης, τα οποία όλο και περισσότερο θεωρούν τον έλεγχο των εισροών πρώτων υλών, όπως το ασήμι και η πλατίνα, ως ζωτικής σημασίας στρατηγικά περιουσιακά στοιχεία.

Το ασήμι, λόγω της απaráμιλλης ηλεκτρικής του αγωγιμότητας, έχει καταστεί αναντικατάστατο στοιχείο για τα φωτοβολταϊκά ηλιακά κύτταρα, τα ηλεκτρικά οχήματα και τις υποδομές 5G, ενώ η πλατίνα, ως ο κατ’ εξοχήν καταλύτης σε ηλεκτρολύτες και κυψέλες καυσίμου, έχει αποκτήσει κυρίαρχη θέση στον αγώνα δρόμου για το πράσινο υδρογόνο, με τις ισχυρές οικονομίες να δεσμεύουν δισεκατομμύρια δολάρια για τις σχετικές υποδομές.

Η αλληλεπίδραση μεταξύ των περιορισμών της προσφοράς και του στρατηγικού ελέγχου των πόρων προσδίδει ένα πρόσθετο ασφάλιστρο γεωπολιτικού κινδύνου, δηλαδή ένα γεωπολιτικό premium, στις αποτιμήσεις των πολύτιμων μετάλλων.

Ένα από τα πλέον υποτιμημένα γεωπολιτικά ζητήματα που θα κυριαρχήσουν το 2026 είναι ο στρατηγικός εθνικισμός των πόρων. Οι κυβερνήσεις χωρών που στην επικράτειά τους βρίσκονται περιοχές στρατηγικών φυσικών πόρων εμφανίζονται ολοένα και πιο απρόθυμες να επιτρέψουν την χωρίς περιορισμούς εξαγωγή πολύτιμων μετάλλων.

Οι κυβερνήσεις σε χώρες με σημαντικές μεταλλευτικές βιομηχανίες αξιοποιούν όλο και περισσότερο τη γεωπολιτική τους ισχύ στην εκμετάλλευση των αποθεμάτων τους σε πολύτιμα μέταλλα, οδηγώντας συχνά σε εξαγωγικές πολιτικές που στοχεύουν στον επηρεασμό και στη διαμόρφωση της παγκόσμιας προσφοράς.

Το φαινόμενο αυτό έχει επιταθεί από τη συγκέντρωση της προσφοράς σε κράτη της Παγκόσμιας Πλειοψηφίας με αναπτυσσόμενες οικονομίες. Ενδεικτικά, ένα μεγάλο μέρος της πλατίνας, όπως έχει ήδη αναφερθεί, προέρχεται από τη Νότια Αφρική, χώρα με ασταθείς υποδομές, ενώ οι αγορές ασημιού εξαρτώνται από ορυχεία του Μεξικού και της Κίνας, δύο χώρες που έχουν βρεθεί υπό σημαντική πίεση εξ’ αιτίας των αμερικανικών δασμών, δημιουργώντας έναν διαρκή κίνδυνο εθνικισμού πόρων.

Ο έλεγχος στις μεταλλευτικές παραχωρήσεις, οι περιορισμοί στις εξαγωγές, η διεύρυνση των δικαιωμάτων εκμετάλλευσης και οι ρυθμίσεις για τις διαδικασίες επεξεργασίας των ορυκτών πόρων εντός της χώρας εξόρυξης ώστε να μην εξάγονται ως ακατέργαστη πρώτη ύλη αλλά ως προϊόντα υψηλής αξίας, έχουν αρχίσει να αναδεικνύονται σε μοχλούς ευρύτερων οικονομικών και γεωπολιτικών στρατηγικών.

Όταν διαφαίνονται περιορισμοί στις εξαγωγές ή αυστηρότερες ρυθμίσεις, οι αγορές ερμηνεύουν τέτοιες κινήσεις ως λανθάνουσες πιέσεις στην προσφορά και οι τιμές αρχίζουν να ενσωματώνουν τον κίνδυνο μιας ενδεχόμενης διαταραχής προσφοράς. Η δυναμική αυτή είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την πλατίνα και το ασήμι καθώς η παραγωγή είναι περισσότερο γεωγραφικά συγκεντρωμένη.

Ο κόσμος συνεχίζει τη σταδιακή αλλά μη αναστρέψιμη πορεία του προς την εδραίωση μιας πολυπολικής τάξης. Στην περίπτωση που σε αυτή την παγκόσμια πορεία ο στρατηγικός ανταγωνισμός μεταξύ του αμερικανοευρωπαϊκού μπλοκ και ορισμένων χωρών της διευρυμένης συμμαχίας BRICS+ συνεχίσει να παραμένει με τη μορφή της διαχειριζόμενης αντιπαλότητας και όχι της άμεσης και ανοικτής σύγκρουσης, μια υπόθεση που φαντάζει ως το πιθανότερο σενάριο, είναι βέβαιο ότι θα συνεχισθεί η υψηλή ζήτηση χρυσού.

Σε αυτές τις συνθήκες συντηρείται μια μεθοδική και επίμονη προσπάθεια προς την αποδολαριοποίηση. Πολλές χώρες των BRICS+, μαζί με άλλα αδέσμευτα κράτη της Παγκόσμιας Πλειοψηφίας, συνεχίζουν να συσσωρεύουν χρυσό και πολύτιμα μέταλλα ως

βασικό συστατικό των νομισματικών τους αποθεμάτων όχι για μια “εκρηκτική” αμφισβήτηση του δολαρίου ως παγκόσμιου αποθεματικού νομίσματος, αλλά για πετύχουν την οικοδόμηση στρατηγικής αυτονομίας και την μείωση της ευπάθειάς τους από δυτικές οικονομικές κυρώσεις και από κάθε είδους άλλα γεωπολιτικά μέτρα, με συνέπεια να δημιουργείται μια σταθερή και δομική ζήτηση για χρυσό σε κρατικό επίπεδο. Παράλληλα, η μετάβαση στην πράσινη ενέργεια και η κούρσα για τεχνολογική υπεροχή ευνοούν την καλλιέργεια μιας μορφής εθνικισμού των πόρων. Τα κράτη έχουν αρχίσει να αντιμετωπίζουν ολοένα και περισσότερο την ασφαλή πρόσβαση σε στρατηγικά μέταλλα ως ζήτημα οικονομικής και εθνικής ασφάλειας. Αναπόφευκτα, αυτό θα οδηγήσει σε πολιτικές που δίνουν προτεραιότητα στις εγχώριες εφοδιαστικές αλυσίδες και στην εξασφάλιση πόρων από ξένες πηγές, διατηρώντας τα γεωπολιτικά ασφάλιστρα κινδύνου ενσωματωμένα στις αγορές αυτές.

Ένα άλλο σενάριο, αλλά σαφώς λιγότερο πιθανό, είναι η σταθεροποίηση της τιμής του χρυσού ως συνέπεια μιας γενικότερης ύφεσης των γεωπολιτικών εντάσεων. Η σταθεροποίηση της τιμής του χρυσού προϋποθέτει μια τουλάχιστον μερική, αλλά οπωσδήποτε ουσιαστική αναστροφή των τρεχουσών γεωπολιτικών τάσεων. Ένας πιθανός συνδυασμός “πολεμικής κόπωσης”, οικονομικών αναγκών και διπλωματικών εξελίξεων θα οδηγούσε σε αποκλιμάκωση των μεγάλων εντάσεων σε περιοχές όπως η Ουκρανία, τα Στενά της Ταϊβάν και η Μέση Ανατολή.

Σύμφωνα με αυτό το σενάριο θα προέκυπτε μια νέα, αν και εύθραυστη, δέσμευση για ένα σύνθετο πολυμερισμό και την δημιουργία ευνοϊκότερων συνθηκών για την διεθνή εμπορική συνεργασία. Σε ένα τέτοιο γεωπολιτικό περιβάλλον, αμβλυμένων εντάσεων, η επείγουσα ανάγκη για αποδολαριοποίηση θα έχανε την σημερινή δυναμική της. Η θεώρηση του σημερινού χρηματοπιστωτικού συστήματος, υπό την ηγεμονία των ΗΠΑ, ως άμεσου εργαλείου γεωπολιτικού εξαναγκασμού θα εξασθενούσε αχρηστεύοντας το στρατηγικό κίνητρο για την συσσώρευση χρυσού σε κρατικό επίπεδο. Επιπλέον, η βελτίωση των διακρατικών σχέσεων θα οδηγούσε στον μετριασμό των πιέσεων του εθνικισμού των πόρων επιτρέποντας μια πιο συνεργατική και παγκοσμιοποιημένη προσέγγιση στην προμήθεια βιομηχανικών μετάλλων, όπως το ασήμι και η πλατίνα. Αν και οι μακροπρόθεσμες τάσεις της ενεργειακής μετάβασης θα παρέμειναν ως έχουν, τα γεωπολιτικά ασφάλιστρα κινδύνου που σχετίζονται με αυτά τα μέταλλα θα υποχωρούσαν σημαντικά, αναπροσανατολίζοντας την εστίαση της αγοράς στα θεμελιώδη στοιχεία της προσφοράς και της ζήτησης.

Ένα ακόμα σενάριο που απασχολεί τα οικονομικά και πολιτικά επιτελεία είναι αυτό της “ουράς κινδύνου” που περιλαμβάνει μια ταχεία και άτακτη αποδόμηση της σημερινής διεθνούς τάξης. Ένα καταλυτικό γεγονός, όπως μια καταστροφική στρατιωτική αναμέτρηση ή η επίσημη καθιέρωση ενός ανταγωνιστικού, στηριζόμενου στον χρυσό, χρηματοπιστωτικού συνασπισμού ευρασιατικών χωρών και χωρών του παγκόσμιου νότου, είναι ικανό να διαλύσει το υπάρχον πλαίσιο και να οδηγήσει στην πλήρη οικονομική και τεχνολογική αποσύνδεση μεταξύ των ανταγωνιστικών γεωπολιτικών σφαιρών. Σε αυτή την περίπτωση τα πολύτιμα μέταλλα θα υφίσταντο μια εκ βάθρων αναπροσαρμογή τιμών, όχι πλέον ως εμπορεύματα αλλά ως βασικά νομισματικά και στρατηγικά περιουσιακά στοιχεία.

Σε μια περίοδο ακραίας νομισματικής αστάθειας και κατάρρευσης της εμπιστοσύνης μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων, και γενικότερα σε ένα γεωπολιτικό περιβάλλον κινούμενης άμμου, ο χρυσός θα αναδεικνυόταν σε ουδέτερη, μη κρατική, νομισματική άγκυρα, ενώ το ασήμι και η πλατίνα από εμπορεύσιμα βιομηχανικά προϊόντα θα μετατρέπονταν σε κρίσιμους σπάνιους στρατηγικούς πόρους και συνακόλουθα, οι εφοδιαστικές αλυσίδες των πολύτιμων μετάλλων θα “οπλοποιούνταν” ή θα διακόπτονταν μέσω διαδικασιών ελέγχου των εξαγωγών, ενώ η πρόσβαση σε αυτές θα αντιμετωπιζόταν ως μείζον θέμα εθνικής ασφάλειας, στο ίδιο επίπεδο με την ενεργειακή ή επισιτιστική ασφάλεια, οδηγώντας σε έναν φρενήρη, κρατικά καθοδηγούμενο, ανταγωνισμό που θα υπερέβαινε τις παραδοσιακές δυναμικές της αγοράς.

Πηγές:

<https://www.gold.org/goldhub/data#central-banks> <https://www.omfif.org/2024/12/gold-and-the-new-world-disorder/>

<https://www.reuters.com/markets/commodities/chinas-gold-buying-break-seen-fleeting-given-its-long-term-needs-2024-07-17/>
<https://www.reuters.com/markets/commodities/more-central-banks-increase-gold-reserves-within-12-months-wgc-survey-finds-2024-06-18/>
<https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-03-18/saleha-mohsin-on-how-the-us-dollar-usd-became-a-weapon-of-war>
<https://www.ft.com/content/578237db-be6e-4df7-a1bc-0e72e8837636>
<https://www.gisreportsonline.com/r/is-european-war-imminent/>
<https://www.gisreportsonline.com/r/new-gold-rush/>
<https://www.gisreportsonline.com/r/geopolitics-gold-precious-metals/>
<https://www.gisreportsonline.com/r/africa-resource-nationalism/>
<https://indianexpress.com/article/opinion/columns/a-golden-surge-that-may-not-hold-10392090/>
<https://www.omfif.org/2025/08/gold-as-a-weapon-of-war/>
<https://www.coface.com/news-economy-and-insights/gold-rush-2.0-the-ultimate-safe-haven-in-the-face-of-geopolitical-fragmentation>